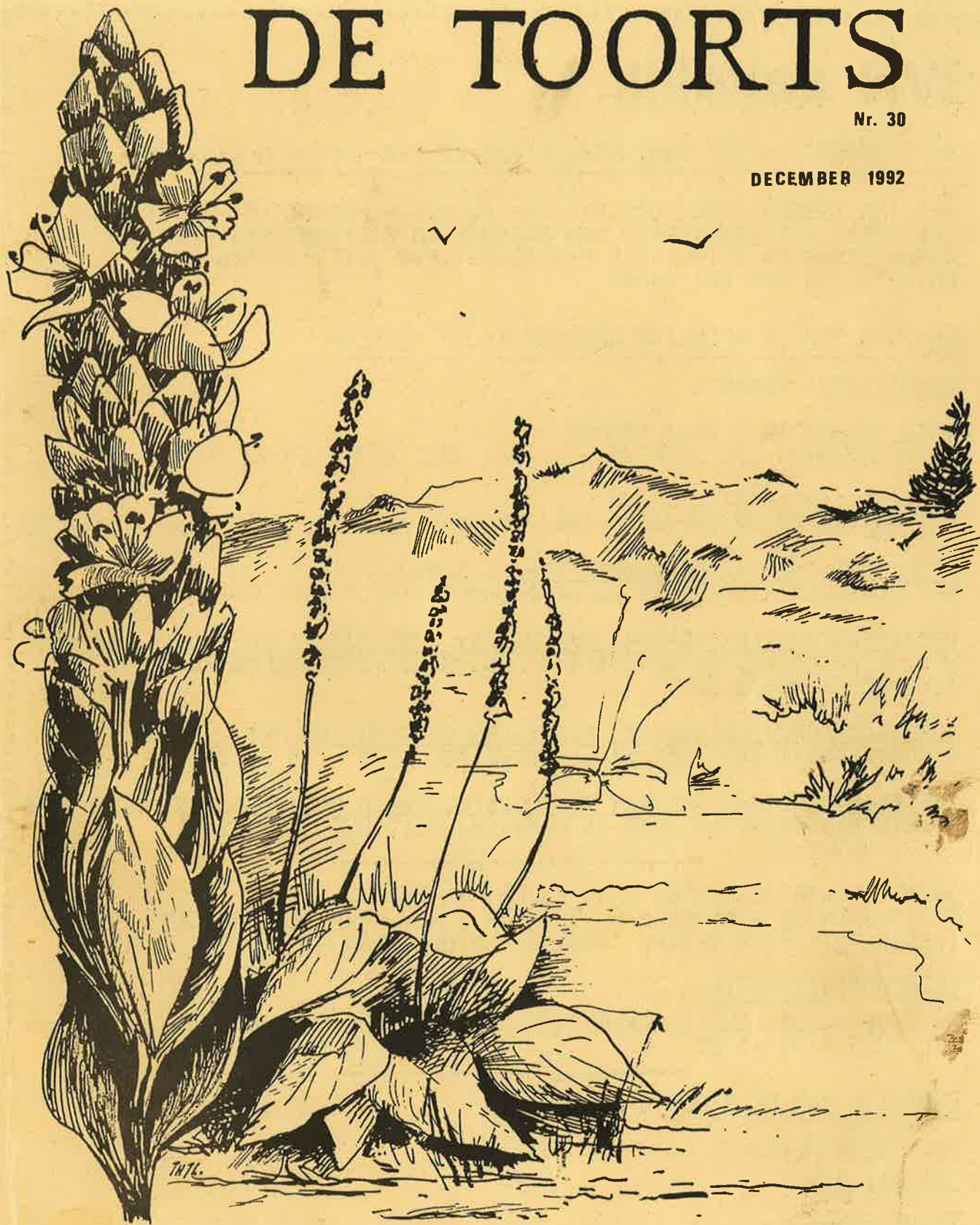


DE TOORTS

Nr. 30

DECEMBER 1992



contactblad van het IVN
afd. haarlem en omstreken



10^e JAARGANG

IVN zakelijk

DE "TOORTS" IS HET KONTAKTBLAD VAN DE IVN-AFDELING HAARLEM E.O.

HET IVN (VERENIGING VOOR NATUUR- EN MILIEU-EDUKATIE) STELT ZICH TEN DOEL: HET BEVORDEREN VAN NATUUR- EN MILIEUBESEF, DOOR HET ORGANISEREN EN STIMULEREN VAN EDUKATIEVE AKTIVITEITEN IN DE RUIMSTE ZIN VAN HET WOORD.

BESTUUR VAN DE AFDELING HAARLEM EN OMSTREKEN

VOORZITTER: VAKANT

WND, SECRETARIS: MW.A.WEGMAN
C.KOETSSTRAAT 58, 2036 AB HAARLEM. TEL. 023 - 35 22 24

2E SECRETARIS: MW.L.SMINK
VAN OOSTEN DE BRUYNSTRAAT 147, 2014 VP HAARLEM. TEL. 023 - 31 47 63

PENNINGMEESTER + WND.VOORZITTER: L.SCHOL
VER.EUROPALAAN 11, 2111 WJ AERDENHOUT. TEL. 023 - 24 62 60

VERTEGENWOORDIGER WERKGR. EXKURSIES, PUBLICITEIT EN GROENE WINKEL:
H.P.J.VAN BAKEL, DE GENESTETWEG 30, 2061 VC BLOEMENDAAL.
TEL. 023 - 25 72 28

VERTEGENWOORDIGER WERKGR. KURSUSSEN EN SCHOLEN: MW.A.WEGMAN
C.KOETSSTRAAT 58, 2036 AB HAARLEM. TEL. 023 - 35 22 24

VERTEGENWOORDIGER WERKGR. TENTOONSTELLINGEN EN DE TOORTS: J.DE JONG
F.NETSCHERSTRAAT 18 2024 KS HAARLEM. TEL. 023 - 25 49 41

JAARBIJDRAGE (LEDEN EN DONATEURS): FL.25,-
TE STORTEN OP GIROREKENING 5007954 T.N.V. IVN-AFD.HAARLEM E.O.
(LEDEN ONTVANGEN TEvens "MENS EN NATUUR" VAN HET LANDELIJK IVN)

LEDENADMINISTRATIE:

MW.J.DE VRIES, ZWITSERLANDSTRAAT 82, 2034 BN HAARLEM.
TEL. 023 - 33 15 57

REDAKTIE VAN DE "TOORTS":

MW.Y.BEERTHUIZEN

JACQ.DE JONG

TH.LITJENS

REDAKTIE - ADRES:

JACQ.DE JONG, F.NETSCHERSTRAAT 18, 2024 KS HAARLEM.
TEL. 023 - 25 49 41

DISTRIBUTIE VAN DE "TOORTS": TEL. 023 - 26 37 35

Inhoud

Verslag ledenvergadering	2
Bestuursmedelingen	5
Tentoonstelling in het NME Ter Kleef	6
Geboren	7
Vleermuizen	8
Wijzigingen ledenbestand	10
De aarde is onze moeder	12
→ Zo maar wat prietpraat	16
Nogmaals:"de vliegenschwam"	19
De Heimanshof	22



Voor U ligt het Decembern timer 1992 van de TOORTS.

Alweer nr.30 van jaargang 10!

Het is zo langzamerhand een vertrouwd beeld geworden, dat U eenmaal per 4 maanden ons blad, in zijn zandkleurige jasje, in Uw bus aantreft.

Vorm, opzet en uitvoering van de TOORTS hebben in de loop van de voorafgaande jaren een vrij stabiel beeld vertoond. De redactie heeft zich daarbij steeds gesteund geweten door de sympathie voor het blad, zoals het nu is, van de kant van de lezers,

Toch doet zich, na zo'n lange periode, de vraag voor of enige bezinning over vorm, opzet e.d. op zijn plaats zou zijn.

De redactie heeft zich danook over deze vraag gebogen en in globale lijnen een plan van aanpak aangegeven.

Binnenkort zal de redactie, gesteund door specifieke capaciteiten van enkele leden, de TOORTS onder de loupe nemen.

Zodra een voorstel in concreto is uitgewerkt, zal de redactie dit ter goedkeuring aan het Bestuur voorleggen.

Naar de redactie hoopt en verwacht zult U de resultaten van haar plannen in 1993 kunnen bespeuren, een soort Nieuwjaarscadeau!

Overigens neemt de redactie gaarne de gelegenheid te baat om U een vrolijk en sfeervol Kerstfeest toe te wensen, alsmede een voorspoedig, maar vooral vruchtbaar IVN-jaar 1993 toe te wensen.

KOPIJ VOOR HET VOLGENDE NUMMER INLEVEREN UITERLIJK 8 MAART '93

VERSLAG



VERGADERING

VERSLAG LEDENVERGADERING IVN AFD. HAARLEM E.O.
D.D. 23 NOVEMBER 1992 IN HET NME CENTRUM TER KLEEF

1) Opening

Lieven Schol opent even over half acht de eerste vergadering van de avond en heet de aanwezige leden welkom.

2) Mededelingen

Bericht van verhindering ontvangen van Dorien de Jong, Marga Kuyper, Cees de Graaf, Wil van Beek en Dirk de Reus.

Lieven vermeldt dat Cor Pennekamp zijn functie als secretaris heeft neergelegd en zijn lidmaatschap bij het IVN heeft opgezegd vanwege problemen tussen Cor en de cursuswerkgroep. Lieven geeft aan welke weg het bestuur heeft gevolgd ten aanzien van dit besluit van Cor en leest de ontslagbrief van Cor voor. Ondanks herhaald verzoek van het bestuur is Cor niet op zijn besluit teruggekomen. In een extra bestuursvergadering is besloten dat Anneke Wegman voorlopig het secretariaat op zich neemt.

Er is een nieuwe folder gemaakt door de werkgroep publiciteit. Het bestuur is blij met de nu goed functionerende werkgroep. Het telefoonnummer van het secretariaat is fout (Cor). Men gelieve dit nummer voor het uitgeven van folders te verbeteren.

Op 25/26 sept 1993 worden de landelijke IVN dagen in de afdelingen zelf gehouden. Er is een boekje met suggesties voor activiteiten uitgegeven. Dit ligt ter inzage bij het secretariaat.

Het IVN zal regelmatig samenwerken met het nieuwe NME centrum Ter Kleef. Na de aankondiging in het programmaboekje van Ter Kleef voor de scholen hebben ong. 20 scholen zich opgegeven voor een rondleiding in de schoolomgeving voor het komend voorjaar.

Er is een gemeentelijk overlegorgaan gestart waarin ook het IVN zitting zal nemen.

Er zijn enkele gegadigden voor het bestuur, hopenlijk zal na de voorjaarsvergadering (mrt/apr) het bestuur weer voltallig zijn.

Ons zeer geëerde lid Claar de Jong ligt met een lichte beroerte in het ziekenhuis. Een kaart voor haar gaat rond. Mieke Wilmink vertelt dat er waarschijnlijk geen restverschijnselen zullen optreden.

Onze afdeling heeft de laatste tijd wat investeringen gedaan in duurzame goederen. Gezocht wordt naar een persoon die als materiaalcoördinator wil fungeren. Er moet ook een inventarislijst worden gemaakt. De leden worden opgeroepen aan Anneke door te geven waar welk materiaal zich bevindt.

In het archief blijken niet alle gemaakte Toortsen aanwezig te zijn. Wie heeft er nog oude Toortsen? Opgeven aan Anneke. Het gaat om de nummers :3,5,10,12,14,19,23 en 28.

Thema-avonden: In het nieuwe jaar zijn de thema-avonden gepland op 19 januari en 24 februari. Jaap Kuypers zal in februari de naaldbomen behandelen. Vooral belangrijk voor de laatste lichting gidsen. Later in het voorjaar zal een thema-avond over waterplanten worden georganiseerd.

Ingekomen stukken:

Het landelijk IVN komt met een nieuwe huisstijl. In het december nummer van Mens en Natuur komt het voorbeeld te staan. Nu kunnen er reeds bestellingen worden gedaan voor enveloppen en briefpapier. Aan Anneke opgeven.

MilieuBoek heeft een nieuwe catalogus (najaar). Ligt ter inzage.

Op 12 december wordt door de Milieufederatie Noord Holland een thema-middag georganiseerd over Afval Preventie. Brief ligt ter inzage.

3) Verslag vorige ledenvergadering

Bij punt 5 financieel verslag verandert de laatste zin in: Voor duurzame goederen is f 5.965,- begroot. Hierna wordt het verslag goedgekeurd.

4) Statutenwijziging

Er blijken 26 leden aanwezig te zijn en dit zijn er minder dan het quorum nodig om een statutenwijziging te kunnen doorvoeren. Dit punt wordt door de voorzitter verdaagd naar de volgende ledenvergadering.

5) Financieel Jaarverslag '91

De voorzitter geeft de penningmeester het woord. In de vorige ledenvergadering is een voorlopig financieel verslag besproken en het nu rondgedeelde verslag is de definitieve versie. Uit het verslag blijkt een nadelig saldo van f 2.057,97. Dit grote nadelige saldo duidt niet op een ongezonde financiële staat van de afdeling omdat a. de lage renteopbrengst van 1991 slechts optisch is omdat door verandering van bank deze rente pas in 1992 zal worden uitgekeerd en b. er is in '91 een groot bedrag aan duurzame goederen uitgegeven welke niet begroot waren. Dit zijn 10 microskopen met toebehoren ten behoeve van cursussen.

6) Rondvraag

Anne-Marie Vesters vraagt of er gidsen zijn die mee willen voorlopen in de schoolomgevingen van de scholen die een rondleiding hebben aangevraagd. Mieke en Erik geven zich hiervoor op.

Martin Daalmeyer vermeldt dat hij allerlei lesmateriaal heeft van zijn gidsenopleiding. Vooral het lesmateriaal over strand en schelpen is de moeite waard om weer voor een volgende gidsenkursus te gebruiken. Martin zal zijn materiaal opsturen naar de betreffende werkgroepen. Martin maakt verder een opmerking over de slechte kwaliteit van de laatste exkursieprogramma's. Emmy weet dat er bij het kopieëren iets fout is gegaan en zal erop letten dat het niet weer gebeurt.

Hetty v. Halder zegt toe dat er stickers voor de folder gemaakt zullen worden met het telefoon nummer van Anneke. Opgemerkt wordt dat er niet te veel gemaakt moeten worden omdat Anneke het secretariaat slechts tijdelijk op zich heeft genomen.

Theo Litjens merkt op, dat de Toorts met het zelfde probleem zit. Ook daar wordt voorlopig Anneke's naam bij het secretariaat gezet.

Erik van Bakel meldt, dat Martin het coördinatorschap van de werkgroep lezingen op zich heeft genomen. Het bestuur is blij dat er weer een vacature is gevuld.

De vergadering wordt gesloten.

Verslag 2de ledenvergadering.

1) Opening

De voorzitter opent de vergadering.

2) Statutenverandering

Het IVN heeft zijn naam, structuur en statuten gewijzigd. Dit houdt in dat ook de distriktsafdelingen en plaatselijke afdelingen haar statuten moeten aanpassen. Door gezamenlijk deze wijziging te laten doorvoeren zijn er voor de afdelingen geen kosten aan verbonden. De afdeling kan het landelijk buro machtigen. Dit kan alleen als de ledenvergadering het daarmee eens is.

De officiële naam is geworden IVN(zonder puntjes ertussen), vereniging voor natuur- en milieueducatie. In plaats van de algemene ledenvergadering is er een verenigingsraad ingesteld met vertegenwoordigers van de verschillende distrikten.

De oude en nieuwe statuten zijn naast elkaar gelegd. Aangezien de oude statuten ook naar voorbeeld van het landelijk model waren, zijn er niet zo veel veranderingen. Een ervan is dat donateurs nu in de statuten worden genoemd. Zij mogen o.a. de ledenvergaderingen bezoeken maar hebben geen stemrecht.

De voorzitter vraagt de aanwezige leden in te stemmen met de statutenwijziging.

Bij stemming blijken er geen leden tegen te zijn. De machtiging tot statutenwijziging zal naar het landelijk buro worden gestuurd.

3) Sluiting

Lieven sluit de vergadering met de mededeling dat de lezing van de heer Reede start na een korte pauze en dat na deze lezing het verslag van deze vergadering ter goedkeuring wordt voorgelezen.

Na de zeer interessante dialezing van de hr. Reede werd het bovenstaande verslag voorgelezen en door de aanwezige leden goedgekeurd.

Anneke Wegman

GOUDPLEVIER

Ik zit all1 en voel me nietig
En het is ook nog ku2r hier
En in de verte klinkt ver3tig
De klaagzang van de goudple4

Bestuurs~

mededelingen



DE NIEUWE IVN-FOLDER.

Deze nieuwe folder is het resultaat van de activiteiten van de werkgroep Publiciteit.

Hij is in een geheel nieuw jasje gestoken en tevens aangepast aan de actualiteit. De folder is gedrukt op papier, dat bij de fabricage niet gebleekt is met chloor of chloorverbindingen. Evenals de excursie-programma's zijn de nieuwe folders verkrijgbaar bij Emmy van de Wiel, Trompstraat 51, Haarlem. Tel. 023-246723.

Gezocht !

Iemand die ons dia-apparaat kan repareren. De projektor wil alleen nog maar vooruit en het scherp stellen lukt ook niet altijd. Bij navraag blijken de reparatiekosten erg hoog te liggen omdat het apparaat naar de importeur wordt gestuurd. Wie kan ons helpen ? Neem dan contact op met Anneke Wegman, tel: 35 22 24.

Thema-avonden !

Voor het nieuwe jaar zijn al twee thema-avonden vastgelegd. Dit zijn 19 januari en 24 februari.

De avonden worden gehouden in het NME centrum Ter Kleef en hebben als doel verbetering van het contact tussen de leden onderling en het verkrijgen cq verfrissen van kennis over een bepaald onderwerp. De inhoud van de avond in januari is nog een verrassing, maar we verklappen vast dat Jaap in februari niet alleen over naaldbomen zal vertellen, maar ons er ook mee zal laten werken. Later in het voorjaar wordt een avond over waterplanten en waterkwaliteit en één of meerdere avonden over het milieu van de natuur gepland.

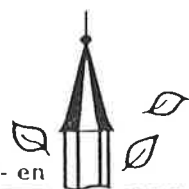
De avonden beginnen om 20.00 uur en vanaf 19.45 staat de koffie klaar.

Groencursus

Dit voorjaar zal er een groencursus starten. De onderwerpen en de data zijn nog niet precies bekend. Voor verdere informatie en voor aanmeldingen (schriftelijk) kunt U terecht bij Hanneke van Everdingen, Dickmansstraat 12, 2015 JC Haarlem, telefoon 023 - 247388 of bij Anita Tijman, Vogelenzangseweg 113, 2114 CE Vogelenzang telefoon 02502 - 45463.

GEMEENTE HAARLEM

Natuur- en
Milieucentrum



Ter Kleef

P E R S B E R I C H T

Tentoonstelling "Scheiden aan de bron"

Expositie over huishoudelijk afval in de stad

Natuur- en Milieucentrum Ter Kleef brengt in het voorjaar van 1993 een actuele tentoonstelling over het scheiden aan de bron van verschillende soorten huishoudelijk afval. De tentoonstelling is multimediaal opgezet: ze bestaat ondermeer uit panelen met foto's en uitleg, elektronische spelletjes, geluiden en driedimensionale objecten. In drie blokken worden de geschiedenis van, de problemen met en de oplossingen voor het afval behandeld.

Frituurvet door de gootsteen?

Aanleiding van de expositie is de invoering van gescheiden afval inzamelen, waartoe de Nederlandse gemeenten binnenkort verplicht zijn. Het accent van de expositie ligt daarom op scheiden aan de bron.

Ook in Haarlem wordt hard gewerkt om de hele gemeente van "groenbakken" te voorzien. In de tentoonstellingsperiode zijn een aantal nieuwe wijken in Haarlem-Noord aan de beurt. Naast de groenbakken kent Haarlem ook al het ophalen in de wijk van klein chemisch afval door middel van de Chemokar. Stichting Onderwijs en Milieu heeft de tentoonstelling in eerste instantie ontwikkeld voor bezoek door scholen. Aanvullingen van het Natuur- en Milieucentrum met actuele informatie over de Haarlemse afvalsituatie maken de tentoonstelling echter ook interessant voor volwassenen.

De tentoonstelling "Scheiden aan de bron" is te bezoeken van: 17 januari tot en met 21 maart 1993.

Openingstijden: maandag tot en met vrijdag 9.00 - 15.30 uur
zondag 10.30 - 15.30 uur

Op zaterdagen gesloten.

Entree gratis

Natuur- en Milieucentrum Ter Kleef, Kleverlaan 9, Haarlem.

Nadere informatie te verkrijgen bij:
Niels van Esterik en Jeroen Püttmann
tel. 023 - 258181

Geboren

MINKE HIEKE

op zaterdag 17 oktober 1992

Dochter van Maureen Hulshoff
en Justus Houthuesen
zusje van Tjalda
Westerstraat 92
1655 LE Sijbekarspel

Onze felicitaties!





Op een brilslang (door Trijntje Fop)

Een dikke brilslang zat
parterre
vóóraan in de Folies-Bergère.
"Van allerhande euvelen"
-zo hoorde men hem keuvelen-
"plaagt de bijziendheid mij
het meest.
Zijn er al doelpunten geweest?"



In de duingebieden tussen Vogelenzang en IJmuiden kunt u op enkele tientallen bunkers een bordje aantreffen, met deze tekst.

Waarom overwinteren

Alle Nederlandse vleermuizen zijn insekteneters. Kan de vleermuis in de zomer over het algemeen ruim voldoende insekten vangen om in zijn voedselbehoefte te voorzien, tijdens de winterperiode is dit niet het geval. Dit voedsel probleem is opgelost door tijdens deze periode in winterslaap te gaan. Tijdens de winterslaap daalt de lichaamstemperatuur tot ongeveer 7°C en worden de stofwisselingsprocessen naar een laag niveau gebracht. Op deze wijze kunnen zij dan rondkomen met de in hun lichaam opgeslagen reserve-voedingsstoffen. Tijdens deze periode is het wel noodzakelijk dat de overwintering plaats vindt in een duistere ruimte waar temperatuur en vochtigheid aan bepaalde eisen voldoen. De temperatuur moet tussen nul en tien graden Celcius zijn, vrij konstant blijven en een hoge luchtvochtigheid hebben. Per vleermuissoort kunnen de optimale temperatuur en luchtvochtigheid kleine verschillen vertonen.

Betonnen bouwsels

In de jaren 1942-1945 zijn in onze duinstreek door de bezetter veel bunkers gebouwd. Veel van deze, landschappelijk weinig fraaie elementen, zijn in de na-oorlogse tijd opgeruimd, andere zijn aan het zicht onttrokken door afdekking met een laag zand. Toch zijn in de loop der jaren, onder andere door de invloed van de wind, bij enkele de toegang of andere openingen zichtbaar geworden.

De toegepaste dikke betonnen wanden en daken en het over het algemeen volledig bedekt zijn met een laag zand, maakt deze bunkers interessant voor bescherming van bedreigde diersoorten. Er wordt namelijk voldaan aan een aantal belangrijke criteria om een geschikt onderkomen voor overwinterende vleermuizen te zijn:

- de temperatuur is redelijk constant, in de zomer koel en in de winter relatief hoog
- door de geringe ventilatie is de relatieve luchtvochtigheid meestal hoog
- in de ruimte is het rustig en donker.

Winterverblijfplaats

Bij inventarisaties is gebleken dat een aantal van deze bunkers door enkele vleermuizen waren uitgekozen als winterverblijfplaats. Het lag voor de hand om in die bunkers, waar overwinteraars werden aangetroffen, de omstandigheden te optimaliseren. Gelukkig bestond bij enkele eigenaren/beheerders van de duingebieden de wens voor de mens toegankelijke openingen en toegangen van bunkers af te sluiten. Immers de kans op een ongeval en een eventuele schadeclaim is groot. Mede hierdoor werd het financieel mogelijk een aantal bunkers af te sluiten en geschikt te maken als winterverblijfplaats voor vleermuizen.

De werkzaamheden

Vrijwilligers van de Stichting Ecologisch Beheer, één van de vele werkgroepen van de Stichting Vrijwillig Natuur- en Landschapsbeheer Noord-Holland (VNLB), houden zich al enkele jaren hiermee bezig.

De werkzaamheden bestaan uit:

- verwijderen van zand en vuil uit de bunkers. Soms is een bunker een verzamelplaats voor allerlei soort afval. Stank weerhoudt vleermuizen ervan de ruimte in gebruik te nemen.
- dichtmaken van openingen welke de relatieve luchtvochtigheid ongunstig kunnen beïnvloeden. Het afsluiten van openingen heeft tevens als resultaat dat de bunker niet meer functioneert als een soort valkuil waar veel dieren invallen en ellendig aan hun eind komen.
- voorzieningen aanbrengen op gladde wanden en plafond om de mogelijkheden voor hang- en schuilplaatsen te vergroten. Deze voorzieningen kunnen bestaan uit het aanbrengen van metaalgaas aan het plafond en stukken gasbeton op de wanden. Ook z.g. patioblokken worden hiervoor wel gebruikt. Er ontstaan op deze manier kunstmatige nissen en sleuven. Vooral de Watervleermuis en de Franjepoot profiteren hiervan, zij houden er van om diep in zo'n holte weg te kruipen.
- toegang afsluiten met een draaibaar hekwerk zodat inspectie en inventarisatie mogelijk blijft en verstoring door publiek voorkomen kan worden. Het draaibaar hekwerk wordt gemaakt van stalen pijpen welke naderhand worden gevuld met beton, dit om vandalen te beletten het hek te vernielen en de rust te verstoren. Desondanks worden wij ieder jaar geconfronteerd met pogingen de toegang te forceren, waarbij steeds weer schade wordt veroorzaakt.

Toename overwinteraars

Over het algemeen is na inrichting en afsluiting van de bunkers, een toename van het aantal overwinterende vleermuizen vastgesteld. De aangetroffen vleermuizen zijn voor het merendeel Watervleermuizen. In mindere mate worden aangetroffen de Grootoorvleermuis en incidenteel de Meervleermuis, Franjestaart en Baardvleermuis.

Deze ontwikkelingen hebben er toe bijgedragen dat ook deze zomer door vrijwilligers in natuur- en landschapsbeheer, in de nabijheid van de ingang Zandvoortselaan, weer een aantal bunkers zijn afgesloten en geschikt gemaakt voor huisvesting van overwinterende vleermuizen.

Dick van Galen

literatuur:

Vleermuisbescherming, verleden, heden en toekomst.

NMF Min.van LVO

Voote en Lina(1986). Bescherming van vleermuizen.

F.v.d.Vliet. Jaarverslag 1990 VLEN afd.N.H.



wijzigingen ledenbestand

Correcties augustusnummer

- mw. C.G. Allaert moet zijn mw. C.C. Allaert
- adres mw. R. Leijten moet zijn Burgm. van Alphenstr. 55
- tel.nummer mw. van Steijn moet zijn 291080
- tel nummer mw. Kuyper-Witteveen moet zijn 382666
- adres mw. Berkhout moet zijn Oranje Nassaulaan 23

Nieuwe leden

L. Bleeker
Berkenstr. 41
2023 SX Haarlem
tel: 272400

dhr. C. Langbroek
Anna Reynvaanstr. 11
1991 RT Velserbroek
tel: 382764

mw. Joke Molendijk
Waddenstr. 459
2036 LM Haarlem
tel: 331871

mw. M.M. Pijper
Kruisstr. 44 I
2011 PZ Haarlem
(van afd. Groenlo-
Eibergen Neede)

mw. Tony Rekelhof
Zuid Brouwersstr. 38
2013 WT Haarlem
tel: 314149

R. Staal
Amsterdamseweg 277
1182 GZ Amstelveen
tel: 020-6435167

dhr. Fred Stol
Kamerlingh Onnesstr. 61
2014 EK Haarlem
tel: 245109

mw. J.M. Voolstra-de Rooij
Hobbemastr. 29
2042 VW Zandvoort
tel: 02507-18832

dhr. P. Vonk
Schalkwijkerstr. 39 zw.
2033 JC Haarlem
tel: 366248

T. de Vries
Cruquiusdijk A10
2141 EW Vijfhuizen
tel: 02508-3075

mw. L. Ziedses des Plantes
Rio Grandelaan 29
2051 LJ Overveen
tel: 257517

Nieuwe donateurs

J.J. de Bruijn
Beukenstr. 1
2023 TA Haarlem
tel: 270941

mw. G. Loenen
Timorstr. 2
2103 TW Heemstede
tel: 287534

C. Jansen
Jansweg 39/H029
2011 KM Haarlem
tel: 341379

fam. P.J. Metselaar
Lorentzkade 390
2014 CK Haarlem
tel: 247740

Verhuisd

E. Bloemsma
nieuw adres:
Heldringstr. 23
2037 VL Haarlem

mw. R.R.B. Bos
nieuw adres:
E. Brandströmstr. 216
2037 LX Haarlem
tel: 362393

mw. M. v. Volkom
nieuw adres:
Solidarnoscstr. 21
2033 BW Haarlem
tel: 353501

dhr. F. Wempe
nieuw adres:
Sri Lanka Bastion 20
1991 SN Velserbroek

mw. L. Wijnkoop
nieuw adres:
Graaf Jankade 3
1814 JL Alkmaar
tel: 072-151129

Opgezegd

mw. A.M. van Gelooven (donateur)
Engelenburg 100
2036 RT Haarlem

mw. W. Kelderman (donateur)
Burg. Sandbergstr. 36
2013 BS Haarlem

mw. M.F. Klinkenberg (donateur)
Fr. Erensstr. 20
2024 KD Haarlem

mw. A.M. Kruyver (donateur)
Burgwal 66 R
2011 BE Haarlem

mw. A. Leyenaar (lid)
Oranje- str. 147
2013 VD Haarlem

dhr. C. Pennekamp (lid)
Schotlandstr. 168
2034 LG Haarlem

mw. E. Stoelinga (lid)
Laurillardln. 27
2082 HE Santpoort-zuid

mw. F.A. v. Zon-v. Schaik (lid)
Waltmanstr. 39
2136 BA Zwaanshoek

Overleden

mw. Straatman (donateur)
Laan v. Blois 81
1943 MG Beverwijk

een slaapverwekkend ontbijt

De Egyptenaren wisten al dat bepaalde voedingsmiddelen specifieke werkingen op de hersens hebben. De ui zou slaapverwekkend zijn. Een goed middel tegen een 'kater' was volgens hen het eten van amandelen of kool.

Recent onderzoek heeft aangetoond dat bepaalde hersenfunkties door het tot zich nemen van voedsel inderdaad beïnvloed kunnen worden.

In het Amerikaanse vak tijdschrift JAMA wordt dr. Wurtmann

van het Massachusetts Institute of Technology te Cambridge geciteerd. Hij is van mening dat een koolhydraatrijk ontbijt, bijvoorbeeld toast en sinaasappelsap, slaperig maakt, terwijl dit effect bij ham en eieren, een eiwitrijke maaltijd dus, uitblijft.

(uit Gezondheidsnieuws)



de aarde is onze moeder

Ongeveer 140 jaar geleden, hield een in die tijd bekend en gevreesd indiaans opperhoofd in de Verenigde Staten een toespraak tot de autoriteiten. Deze toespraak werd gehouden ten tijde van de onderhandelingen met de Dwamishvolken over het sluiten van contracten.

Op basis van deze speech werd door de Amerikaanse schrijver Ted Perry, de indiaanse visie bewerkt tot een tekst ten behoeve van de televisie-film "home", uitgebracht in 1972 en handelend over ecologie.

Hoewel de thans beschikbare bewerkte tekst van de oorspronkelijke toespraak op enkele plaatsen wat anachronistisch is, is hij toch buitengewoon treffend.

Vooral de diepzinnig poëtische wijze waarop een naar onze huidige moderne maatstaven "primitief" heten mens, zijn wezensverbondenheid met milieu en natuur onder woorden brengt, is bijzonder boeiend en ook vandaag de dag nog zeer inspirerend en lezenswaardig. De toorts-redactie meende er goed aan te doen de bedoelde tekst hierbij volledig af te drukken.

Hoe kunt u de lucht, de warmte van het land verkopen?
Dat idee is ons helemaal vreemd. Als we de frisheid van de lucht en
het sprinkelende van het water niet bezitten, hoe kunt u dat dan
kopen?

Elk deel van de aarde is heilig voor mijn volk.

Elke glanzende dennenaald, elk zandstrand, elke nevelsliert in de
donkere wouden, elke open plek en elk zoemend insect is heilig in
de herinnering en ervaring van mijn volk. Het levenssap dat door
de bomen stroomt draagt de herinneringen van de rode mens.

De doden van de blanken vergeten het land van hun geboorte als
ze zich tussen de sterren begeven. Onze doden vergeten nooit deze
prachtige aarde, want zij is de moeder van de rode mens.

Wij zijn deel van de aarde, en zij is deel van ons.

De geurige bloemen zijn onze zusters; de herten, het paard, de grote adelaar, zijn onze broers.

De rotsachtige bergtoppen, de sappen in de weilanden, de lichaamswarmte van de pony, de mens – ze behoren allemaal tot dezelfde familie.

Dus als het Grote Opperhoofd in Washington ons laat weten dat hij ons land wil kopen, vraagt hij veel van ons. Het Grote Opperhoofd laat ons weten dat hij een plek voor ons zal bewaren, zodat we fijn op onszelf kunnen leven.

Hij zal onze vader zijn en wij zijn kinderen. Dus zullen we uw aanbod om ons land te kopen in overweging nemen.

Maar het zal niet gemakkelijk zijn. Want dit land is heilig voor ons. Het schitterende water dat door de beken en rivieren stroomt is niet gewoon water maar het bloed van onze voorouders.

Als we ons land verkopen moet u bedenken dat het heilig is, en u moet uw kinderen leren dat het heilig is en dat iedere vluchtige weerspiegeling in het heldere water van de meren iets zegt over de gebeurtenissen en herinneringen in het leven van mijn volk. Het grompelp van het water is de stem van de vader van mijn vader.

De rivieren zijn onze broers, ze laven ons. De rivieren dragen onze kano's en voeden onze kinderen. Als we ons land verkopen dient u zich dat te bedenken en het uw kinderen te leren, dat de rivieren onze en uw broers zijn, en daarom moet u de rivier met dezelfde vriendelijkheid bejegenen waarmee u uw broer zou bejegenen.

We weten dat de blanke man onze manier van leven niet begrijpt. Het ene stuk land is voor hem hetzelfde als het andere, want hij is een vreemdeling die 's nachts komt en van het land neemt wat hij nodig heeft.

De aarde is niet zijn broer, maar zijn vijand, en als hij die heeft veroverd trekt hij verder.

Hij laat het graf van zijn vader achter en het laat hem koud.

Het graf van zijn vader en het geboorterecht van zijn kinderen is vergeten. Hij behandelt zijn moeder de aarde en zijn broer de lucht als dingen die je kunt kopen, plunderen, verkopen als schapen of kleurige kralen.

Ik weet het niet. Onze manier van doen is anders dan de uwe. De aanblik van uw steden doet zeer aan de ogen van de rode mens. Maar misschien komt dat omdat de rode mens een wilde is en het niet begrijpt.

In de steden van de blanke mens is nergens een rustige plek. Geen plek waar je kunt horen hoe de bladeren zich in de lente ontplooien, of het geruis van de vleugels van een insect.

Maar misschien komt het omdat ik een wilde ben en het niet begrijp.

Het lawaai lijkt alleen een belediging voor de oren. En wat heeft het leven voor zin als de mens de eenzame roep van de nachtzwaluw of het geruzie van de kikkers rond de vijver 's nachts niet kan horen? Ik ben een rode man en ik begrijp het niet.

De Indiaan geeft de voorkeur aan het zachte geluid van de wind die over het oppervlak van een vijver snelt en de geur van de wind zelf, gezuiverd door een bui regen of geparfumeerd door de pijnboom.

De lucht is kostbaar voor de rode mens, want alle dingen delen dezelfde adem – het dier, de boom, de mens, allemaal delen ze dezelfde adem.

De blanke mens lijkt de lucht die hij inademt niet op te merken.
Als een man die al dagen op sterven ligt dringt de stank niet meer tot hem door.

Maar als we ons land verkopen dient u te bedenken dat de lucht zeer kostbaar is voor ons, dat de lucht haar geest deelt met alle leven dat zij ondersteunt. De wind die onze grootvader zijn eerste adem schonk, ontving ook zijn laatste zucht.

En als we ons land verkopen moet u het apart houden en eerbiedigen als een plek waar zelfs de blanke mens heen kan gaan om de wind te proeven die is gezocht door de bloemen in de wei.

Dus zullen we uw aanbod om ons land te kopen in overweging nemen. Als we besluiten erop in te gaan zullen we één voorwaarde stellen: de blanke mens moet de dieren van dit land behandelen als zijn broers.

Ik ben een wilde en begrijp alle andere manieren niet. Wat is de mens zonder de dieren? Als alle dieren verdwenen waren zou de mens sterven door grote eenzaamheid van de geest.

Want wat de dieren ook overkomt zal weldra de mens overkomen. Alles is met elkaar verbonden.

U moet uw kinderen leren dat de grond onder hun voeten bestaat uit de as van uw grootvaders. Opdat ze het land zullen eerbiedigen moet u uw kinderen vertellen dat de aarde rijk is met het leven van onze verwanten.

Leer uw kinderen wat wij onze kinderen hebben geleerd, dat de aarde onze moeder is.

Alles wat de aarde overkomt, overkomt de zonen der aarde. Als de mensen op de grond spugen, spugen ze op zichzelf.

Ik heb duizend buffels zien liggen rotten op de prairie, achtergelaten door de blanke mens die ze vanuit een voorbijrijdende trein had beschoten.

Ik ben een wilde en begrijp niet hoe het rokende ijzeren paard belangrijker kan zijn dan de buffel die wij alleen doden om in leven te blijven.

Dit weten we wel: de aarde behoort niet aan de mens toe; de mens behoort aan de aarde toe. Dat weten we.

Alle dingen zijn verwant zoals het bloed dat een familie verbindt. Alle dingen zijn verwant.

Alles wat de aarde overkomt, zal ook de zonen der aarde overkomen. De mens heeft het levensweb niet geweven; hij vormt er slechts een draad in. Wat hij het web aandoet, doet hij zichzelf aan. Zelfs de blanke mens wiens god met hem omgaat als een vriend kan niet worden uitgesloten van het gemeenschappelijke lot.

Misschien zijn we toch broeders. We zullen zien.

Eén ding weten we, en misschien zal de blanke mens dat op een dag ontdekken – onze god is dezelfde god.

U kunt nu misschien denken dat Hij u toebehoort zoals u wilt dat ons land u toebehoort; maar dat is niet mogelijk. Hij is de god van de mensen, en Zijn medeleven maakt geen onderscheid tussen de rode mens en de blanke mens.

De aarde is hem dierbaar, en als je de aarde kwaad berokkent, overlaad je de Schepper ervan met verachting.

De blanken zullen ook verdwijnen; misschien eerder dan alle andere stammen. Vervuil je bed en op een nacht zul je stikken in je eigen afval.

Maar in uw ondergang zult u stralen, gevoed door de kracht van de god die u naar dit land heeft gebracht en u om de een of andere speciale reden heerschappij over dit land en de rode mens heeft gegeven.

Dat lot is voor ons een mysterie, want we begrijpen niet wat er zal gebeuren als alle buffels zijn afgeslacht en alle paarden getemd, als de geheime hoeken van het woud zwanger zijn van de geur van vele mensen, en het uitzicht over rijpe heuvels is ontsierd door praten-de draden.

Waar is het struikgewas? Verdwenen.

Waar is de adelaar? Verdwenen.

Het einde van leven en het begin van overleven.

Als de laatste rode mens met zijn wildernis is verdwenen, en alleen de schaduw van een wolk die over de prairie drijft aan hem herinnert, zullen deze kusten en wouden dan nog steeds hier zijn?

Zal er nog iets over zijn van de geest van mijn volk?

We houden van deze aarde zoals een pasgeboren kind houdt van de hartslag van zijn moeder.

Dus, als we ons land verkopen, houd er dan van zoals wij ervan hebben gehouden. Zorg ervoor zoals wij ervoor hebben gezorgd.

Bewaar in gedachten de herinnering aan het land zoals het is als u het ontvangt. Bewaar het land voor alle kinderen en houd ervan zoals God van ons allemaal houdt.

Zoals wij deel zijn van het land, bent u ook deel van het land.

De aarde is ons dierbaar.

Eén ding weten we zeker: er is maar één God. Geen mens, of hij nu rood is of blank, kan gescheiden zijn.

Per slot van rekening zijn we toch broeders.

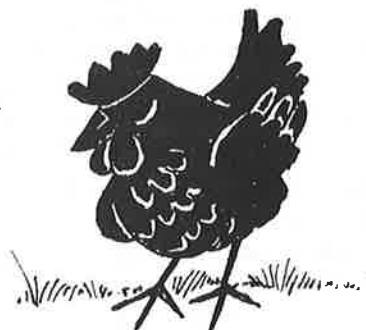
Naschrift:

Bovengeciteerde tekst werd ontleend aan het boek: "Mijn innerlijke ontdekkingsreis naar het paradijs", door Shakti Gawain, uitgegeven door Ankh Hermes bv. te Deventer. De figuur werd ontleend aan het boek: "Hoe kun je de lucht bezitten"?, uitgeverij Jan van Arkel te Utrecht.

Theo Litjens.

ZWARTE KIP

Zij had een hang naar pais en vree
Zij ijverde voor recht en orde
Kortom, het dier had alles mee
Om later advocaat te worden



(gedichtje van Ivo de Wijs)

FOUTJE ~ BEDANKT



Bijna elke dag zie ik hem (of haar), want het verschil tussen de seksen zie ik niet. Wel is er nogal wat verschil tussen jonge en volwassen vogels. Ik heb het over mijn vriend de reiger, de blauwe wel te verstaan. Overal in de polders rondom Haarlem kunt u deze vogels in groten getale zien staan. Maar ook tussen en vlak bij de menselijke bebouwing kom je de reiger regelmatig tegen, zoals langs het

Spaarne aan de Spaarndamseweg, waar het snelverkeer de hele dag overheen raast. Bijna dagelijks staan er enkele in het weiland aan de Kleverlaan over de spoorbaan tussen Haarlem en Bloemendaal. Ook daar snellen treinen en auto's vlak langs. De reiger heeft zich -vergeleken met vijftig jaar geleden- wat meer aan de mens en diens activiteiten aangepast, zonder zijn schuwheid geheel af te leggen. Waarschijnlijk werd hij minder schichtig op die plaatsen waar de menselijke bebouwing en bedrijvigheid toenam en zijn voedselgebied afnam. Ook als reiger moet je wel eens water bij de wijn doen! Urenlang staat hij met veel geduld en bijna roerloos langs de waterkant (ook van kleine slootjes en greppels) te wachten tot zijn prooi voorbijkomt. En in tegenstelling met de plaatjes in de boeken bijna altijd op twee poten. Verleden week maandag zag ik hem evenwel op één poot staan. Dit keer stond hij echter niet op het voorbij zwemmende koud buffet te wachten maar hij bevond zich zo'n zes meter hoog op de lichtbak van een straatlantaarn aan de Noordschalkwijkweg, waar hij heerlijk zijn natte ochtendplunje liet drogen. Maar zoiets is een zeldzaamheid.

Als ik een reiger zie blijf ik altijd even staan. De vogel blijft me boeien, vanwege mijn hang naar melancholie. Geen vogel ziet er triester uit dan zo'n reiger met de kop ingetrokken en de hals in een S-bocht. Koud en kleumerig weggedoken in zijn jas lijkt het wel, zelfs op een warme zomerdag. Alsof hij op het punt staat de laatste adem uit te blazen na een lange, koude, doorwaakte en doorweekte nacht. Nergens met zijn gedachten bij zo te zien. Maar dat is een vergissing, want de reiger is door en door op zijn hoede. Sterker nog, hij staat op scherp en houdt zijn hele omgeving in de gaten. Plotseling schiet zijn hals rechtop, alle triestheid in één klap verdwenen. Voor u staat een kwieke en vooral trotse vogel. Eén snelle hap en de prooi gaat naar binnen, dat mist zelden. En dan staat hij weer zielig in zijn kraag gedoken, maar hij blijft alert. Ook jou houdt hij in de gaten. Als je langzaam doorloopt draait alleen zijn kop met je mee. Het mooiste voor mij is het moment dat hij het zekere voor het onzekere neemt en op de wieken gaat: die forse vogel met zijn uiterst trage vleugelslag een flink eind boven de polder, vorstelijk en loom tegelijk.

Het hoofdvoedsel van de reiger is vis in alle soorten. Dat hadden we trouwens al kunnen opmaken uit zijn bijnamen: visreiger en aalreiger (in Friesland zeggen we ielreager). Maar ook zie je hem vaak midden in een weiland staan, waar doorgaans geen vis zwemt. Naast vis is de reiger absoluut niet kieskeurig waar het ander dierlijk voedsel betreft; een kikker, salamander of mol gaan er prima in.

Zelf zag ik hem eens staan naast het bruggetje over de zanderijvaart, turend in het water. Plotseling schoot zijn kop de andere kant op naar de oever en floep.....hij had een muis in zijn snavel, gepakt op de wallekant. Maar in plaats van deze meteen naar binnen te werken, zoals ik verwachtte deed de reiger iets wat ik niet begrepen heb. De muis piepte zoals alleen een dier in doodsnood dat kan doen. De reiger stopte zijn hele kop met de muis in de snavel onder water en schudde de kop een paar keer flink heen en weer. Het piepen stopte. Toen kwam de muis weer boven water en begon het gepiep direkt opnieuw. Dit onderdompelen en naar boven halen herhaalde zich een aantal malen, en het gekrijs ook. Wat was de bedoeling van dit reiger-en muis-spelletje? Inderdaad kennen we ditzelfde spel van pakken-loslaten-weer pakken- van de kat. Wat heeft een kat, wat had de reiger met dit spel voor? Misschien was het de bedoeling dat de muis zou stikken en dus handelbaar werd. Maar dan had hij het dier beter één keer en dan langer onder water kunnen houden. Was het schoonspoelen van de buit? Dan deed hij het wel langdurig en overdreven. We konden - het was tijdens een mooie voorjaarsavondexcursie-alles goed volgen aangezien we op een meter of vijftien afstand aan de andere kant van de vaart stonden. Tenslotte ging de muis levend en schreeuwend naar binnen. We zagen het staartje als laatste verdwijnen. In Zien is kennen, mijn meest gebruikte vogelboek staat dat Rein Stuurman, de vogeltekenaar, eens een levende wezel in zijn geheel in het keelgat van een reiger zag verdwijnen. Dat is wel een erg grote hap! Maar hij zal er niet gauw in stikken, want een vogel kan zijn keelgat net als vissen en reptielen aanmerkelijk verwijden door gebruik te maken van het vierkantsbeen. Dat is een vierkant bot tussen onderkaak en slaapbeen. Slangen verorberen dan ook voedsel waarvan je denkt dat het nooit door hun strot kan.

Soms zie je twee of drie reigers langs een slootje staan, wachtend op prooi. Meestal is de reiger echter alleen, hoewel het voor de rest sociaal levende vogels zijn. Ze nestelen vlak bij elkaar vooral in bomen, maar ook wel in struiken en riet. Dat laatste zag ik 25 jaar geleden mooi in het Zwanenwater bij Callantsoog. In het Naardermeer zit al ettelijke jaren een flinke kolonie, die uit enige tientallen nesten bestaat. Maar ook even buiten Haarlem ligt een kleine kolonie in een moerasbosje aan de Liede even voor restaurant "De Zoete Inval". Ik meen dat het bosje in eigendom of beheer is bij "het Hollandse Landschap". Het gaat om acht à tien nesten in de boomtoppen. Als de bomen in blad staan zijn de nesten geheel aan het oog onttrokken. Maar dat is voor de echte vogelaar geen ramp, want bij de reiger speelt zicht alles in de late winter en het vroege voorjaar af. In februari begint het herstel van de nesten en bij een zachte winter worden de eerste eieren al gelegd. Soms zijn er in maart al jongen, en dan wordt er druk af-en aangevlogen met voedsel. Aan het voedsel brengen en het voeren van de jongen doen beide ouders mee, evenals aan het broeden. Ook in dit opzicht gedragen ze zich socialer dan de vadermerel in mijn vorige stukje. Dit boeiende schouwspel is goed te volgen door de nog kale takken. Dit vroege broeden heeft wel een bezwaar. Als tijdens de broed februari toch nog onverwacht een strenge vorstmaand wordt -en de elfstedentocht wordt nog al eens in februari verreden- dan komt er van het broedsel niets terecht door gebrek aan voedsel.

In boeken wordt nog wel eens beweerd dat het blauwe reigerbestand terugloopt in ons land. Zelf denk ik dat het toeneemt, ik zag er nog nooit zoveel als nu. Het ligt voor de hand te veronderstellen dat vogels die zo vroeg broeden wel niet weg zullen trekken naar zuidelijker landen. Ze zouden immers nauwelijks zo vroeg terug kunnen zijn. Maar dat is een misvatting. De blauwe reiger is altijd voor het overgrote deel trekvogel geweest. De achterblijvers redden zich meestal wel in een zachte winter, maar bij strenge vorst betaalden deze vogels een hoge tol en ging vaak de helft van de overwinteraars verloren. Wat de dieren nekt is niet zozeer de kou maar de honger, want door de ijslaag zijn ze geheel afgesloten van hun voornaamste voedselbron: vis. Ook kikkers, muizen en mollen

zijn 's winters schaars. Tijdens zo'n periode afgelopen winter stond er op een avond een reiger op het ijs van een sloot in Schalkwijk. Hij leek op sterven na dood en had de kop onder een vleugel weggeborgen. Ik ging naast hem staan op de dikke ijslaag. Een heel klein stukje kop kwam tevoorschijn en een lodderig oog keek naar mij. Toen verdween de kop weer. Hij negeerde mij volkomen, en scheen zich al met zijn lot verzoend te hebben. Ik wist op zo'n laat tijdstip niet waar ik hulp moest halen. De volgende ochtend was hij vertrokken, misschien opgehaald door vogelliefhebbers. Vogels die er slecht aan toe zijn kunnen naar het Vogel-hospitaal worden gebracht om te worden bijgespijkerd. De anderen worden zoveel mogelijk gevoerd. Brood is voor een vleeseter natuurlijk ongeschikt, met grote hoeveelheden vis worden ze de winter doorgeholfen. Aan zoetwatervis kun je onder zulde omstandigheden niet komen, dus zal wel zeevis gebruikt worden. Ik vraag me nu af of een reiger daar tegen kan, ik zou het antwoord graag zeker weten. Mocht u zelf voeren, laat dan de kop aan de vis zitten, dan gaat deze gemakkelijk naar binnen. Alle viseters slikken de prooi met de kop naar voren in. Voer wat later tegen de avond, anders zijn de brutale meeuwen met de vis weg.

Dit artikel had net zo goed "de reiger en de mens" kunnen heten, want de vogel heeft zich op allerlei manieren aan de mens aangepast die zijn vijand, zijn concurrent maar in bittere tijden zijn enige vriend is. Sommige reigers gaan in hun aanpassing wel erg ver. De "sport"visser heeft er vandaag de dag nogal eens een kostganger bij gekregen die op vijftien meter afstand geduldig wacht tot er een vis aan de haak geslagen wordt. Normaal wordt de buit teruggezet, nu is deze vaak voor de reiger. En het is niet één reiger, het zijn er vele die proberen op deze gemakkelijke wijze aan de kost te komen; net mensen dus. Waarschijnlijk onder het motto: stel niet uit tot morgen wat ge heden door een ander kunt laten doen.

Niet iedereen is even blij met het bezoek van een reiger. Zeker niet de eigenaar van een viskwekerij, daar kan de vogel een waren plaag zijn. Onze blauwe kent geen onderscheid, waar hij vis ziet meent hij dat de tafel voor hem gedekt is. Hoe meer vis in een kleine ruimte hoe beter, het betekent weinig inspanning en elke hap is raak. Mensen met een vijvertje in hun tuintje met vis er in kunnen er ook van meepraten. De reiger komt net zo lang terug tot de vis op is. Een wethouder van een uitgestrekte landelijke gemeente aan de rand van Haarlem heeft dat letterlijk tot zijn schande ondervonden. In zijn prachtig verzorgde tuin had hij een vijver met een aantal dure Koykarpers. Met lede ogen zag de man hoe een reiger elke dag kwam op zijn portie te halen. Na een week van lijdelijk toezien, maar wel met knarsende tanden, was de maat voor de wethouder vol. Wat doet een mens in zo'n geval? De man zette een geladen buks klaar en schoot op een mooie septemberdag deze beschermde vogel -want dat is hij- op de rand van de vijver dood. Niet helemaal onbegrijpelijk. Maar de problemen waren nog niet de wereld uit. Eén van de burens -naar het gerucht gaat een lid van Natuurmonumenten- waarschuwde de politie, die enkele minuten later ter plaatse was. Ze troffen naast de dode reiger ook het corpus delicti aan. Er kwam nog bij dat de "bedrijver van deze moord" wethouder van milieuzaken was. Tot overmaat van ramp was op diezelfde dag in het raadhuis een tentoonstelling over vogels, met name reigers geopend. Het voorval kostte de reiger het leven en de wethouder na heel wat gehakkel zijn goedbetaalde baan en zijn status als notabel van de polder. De wethouder probeerde zich nog te verontschuldigen en de zaak te bagatelliseren door hard te roepen: "F-ou-t-je!" Maar de gemeenteraad eiste zijn politieke kop en kaatste onverbiddelijk terug: "Bedankt!"

Niek Nicolaï



NOG ~ MAALS: "DE VLIEGEN- ZWAM".

In de Toorts van december 1991 schreef ik onder de titel: "verrassende ontmoeting" over de vliegenzwam. In dat artikel heb ik mij nou niet bepaald optimistisch uitgelaten over de stand van zaken met de vliegenzwam in Nederland.

Het moet gezegd, dat voor het doen van gefundeerde uitspraken over zaken als voorkomen, verspreiding, zeldzaamheid e.d. zeer veel gegevens over een aantal jaren, op dezelfde wijze verzameld, in uitgewerkte vorm beschikbaar moeten komen.

In het bovengenoemde artikel heb ik ook gewezen op de in 1991 door de KNNV gestarte inventarisatie van de vliegenzwam in Nederland. Deze inventarisatie had een belangrijke omvang. Ondertussen zijn de resultaten van dit grootscheepse onderzoek in samengevatte vorm gepubliceerd in het maandblad Natura.

Er is een overweldigend aantal waarnemingen gedaan, maar liefst ruim 10.000 waarvan ca. 95% in de maanden oktober en november.

Het is een goede gelegenheid eens te kijken naar de resultaten van dit onderzoek om enkele van mijn opmerkingen uit mijn artikel van dec '91 te toetsen.

Met betrekking tot het voorkomen van de vliegenzwam blijkt uit het onderzoek dat deze paddestoel nog algemeen is in Nederland. Hij werd in alle provincies gevonden. De vliegenzwam komt hoofdzakelijk voor op de zandgronden. In laagveen- en kleigebieden is de zwam duidelijk zeldzamer.

Zo zie je maar weer, hoe je moet oppassen met conclusies. Het is dus zeker niet zo, dat de vliegenzwam i.h.a. in Nederland zeldzaam aan het worden is en er is (gelukkig) geen reden om thans aan te nemen dat hij aan het verdwijnen is.

Al met al blijft zo'n jaarinventarisatie een momentopname.

Een momentopname kan nooit uitsluitend geven over vragen als:

"Was 1991 een goed of een slecht vliegenzwammenjaar?"

"Is er sprake van vooruitgang of achteruitgang?"

Misschien komen de antwoorden op deze vragen in de toekomst beschikbaar, wanneer dergelijke onderzoeken bij herhaling zijn uitgevoerd.

Ik heb in mijn artikel ook gewag gemaakt van de boomsoorten waarbij de vliegenzwam gewoonlijk wordt aangetroffen.

Het KNNV onderzoek wijst uit, dat in ca. 80% van de meldingen de berk de begeleidende boomsoort was. Dit resultaat zal ons geenszins verbazen, evenmin dat in tweede instantie de dennen als favoriete boomsoort genoemd worden.

Sparren zijn echter minder favoriet dan ik had verwacht, n.l. slechts 86 meldingen

van het totaal van 7879 waarbij door de waarnemer de boomsoort werd vermeld. Wat wel opzien baart is het feit dat er veel waarnemingen onder eiken zijn gedaan, n.l. in 532 gevallen. De eik werd bijna evenveel gemeld als de den en vijf maal zoveel als de spar!

Zo ziet u, lezer, de natuur openbaart zich aan de waarnemer steeds weer bijzonder verrassend. Permitteert de waarnemer zich op wat voorbarige wijze conclusies over haar gedrag, dan wijst zij haar bewonderaars soms op gepaste wijze terecht.

Theo Litjens

Veenweiden

Stichting Het Noordhollands Landschap en Stichting Het Zuidhollands Landschap hebben in een gezamenlijk 'special' van hun tijdschriften aandacht besteed aan de veenweiden. Alle aspecten van dit thema komen daarbij aan de orde: de geschiedenis, de biologische waarden (incl. uiteraard de weidevogels), het water- en slootbeheer, het werk van de natuurbescherming in de veenweidegebieden, de mogelijkheden en de onmogelijkheden van de landbouw enz. Het themanummer van 54 pagina's kan worden besteld via 02518-59750 en 010-4135045. Naar alle waarschijnlijkheid zal Natuurmonumenten in 1993 ook veel aandacht aan veenweiden en weidevogels gaan besteden.

Overgenomen uit Van Nature, jaargang 2, nummer 9, september 1992

Goed nieuws roofvogels

Midden-Herenduin, de Herenduinen en Duin en Kruidberg: duingebieden van Natuurmonumenten in Zuid-Kennemerland. De laatste jaren is er de roofvogelstand opmerkelijk gestegen. Het gaat om haviken, sperwers en buizerds.

Opzichter Frans de Boer van Natuurmonumenten in de regionale pers: "Tot voor kort moest je helemaal naar de Veluwe om te kunnen genieten van de baltsvlucht van onze indrukwekkende roofvogels. Een godswonder dat de vogels nu in het westen weer vaste voet hebben gekregen."

Overgenomen uit: Van Nature, jaargang 2, nummer 9, september 1992

BERGEEND

BIJ DE BERGING VAN HET WRAK
OP EEN ZEE VOL TURBULENTIE
KREEG DE BERGPLOEG VAN SMIT-TAK
VAN EEN BERGEEND ASSISTENTIE

IVO DE WIJS

Natuurmonumenten verdedigt duinen bij Velsen

Nieuwe woningbouw in de duinen bij Velsen kan niet. Dat schreef Natuurmonumenten eind oktober in een kritisch commentaar op de discussienota Structuurschema Velsen. Een van de voorstellen uit die nota behelst het volbouwen van de open ruimten tussen het duingebied en de bestaande bebouwing. Daar is Natuurmonumenten zonder meer op tegen. Datzelfde geldt voor de uitbreiding van de Zeewijk in de duinen bij Velsen.

De discussienota suggereert voorts de aanleg van autowegen langs de binnenduintrand. Ook hiertegen maakt Natuurmonumenten bezwaar. Zulke ingrepen in het landschap dragen bij tot een verdere isolering van het duingebied; zij verwoesten de landschappelijke structuren en ecologische verbindingen. Beter is het volgens Natuurmonumenten de zeer aantrekkelijke binnenduintrand gedeeltelijk af te sluiten voor het gemotoriseerd verkeer. Daar kan dan een deel van de fietsroute IJmuiden-Bloemendaal worden neergelegd. De vereniging heeft die fietsroute liever niet door de duinen zelf.

Natuurmonumenten is eigenaar van Duin en Kruidberg, een 850 hectare groot duingebied onmiddellijk ten zuiden van Velsen. De vereniging verdedigt in haar opstelling t.o.v. de Structuurvisie Velsen dus heel directe belangen.

'Zieke bomen Elswoutslaan kappen'

BLOEMENDAAL • Van de negentig oude beuken langs de Elswoutslaan zijn er elf aangetast door de honingzwam. De zwam tast bomen aan, die vaak door andere oorzaken al verzwakt zijn. De boom sterft onherroepelijk. Aangetaste bomen moeten daarom gekapt worden, vindt de Bloemendaalse raadscommissie publieke werken. „De zaag moet er in voor het te laat is”, aldus PvdA'er L. van Schie. „Wij kunnen er geen verantwoordelijkheid voor dragen dat ze door storm omwaaien en schade aanrichten.” P. Todirjo van de gemeentelijke afdeling groenvoorziening denkt dat de bomen nog geen direct gevaar voor de omgeving opleveren. Hij verwacht dat ze nog vier tot vijf jaar mee kunnen. De commissie betwijfelt echter of dit veilig is en ging gisteren unaniem met kappen akkoord.

Wisselperken vervangen

BLOEMENDAAL • Een groot aantal wisselperken in Bloemendaal, Overveen en Aerdenhout worden vervangen door perken met rozen, heesters en andere vaste planten. De gemeente Bloemendaal hoopt hierdoor jaarlijks 50.000 gulden te kunnen besparen op de groenvoorziening. Voor de aanleg van de perken met vaste beplanting is een eenmalige bedrag van 30.000 gulden nodig.



OP EEN ZEBRA

ER LOOPT EEN ZEBRA ROND IN
EPE,
DIE VLEKKEN HEEFT IN PLAATS
VAN STREPEN.
WANT UIT RESPEKT VOOR DE
POLITIE
GAF HIJ SPONTAAN, MAAR WEL EEN
PIETSIE
TAALKUNDIG ONDOORDACHT, GEHOOR
AAN DE VERMANING: "BEEST, LOOP DOOR!"

(door Trijntje Fop)



De Heimanshof

1 ha natuurtuin, gelegen aan de Wieger Bruinlaan te Hoofddorp.
tel. 02503 - 16736, 02508 - 1158 of 02503 - 17181.

Geopend: op werkdagen van 9.00 tot 16.00 uur,
op de eerste zaterdag en zondag van de maand
van 14.00 tot 17.00 uur.

P R O G R A M M A

november 1992 t/m maart 1993

- | | |
|----------|--|
| januari | <u>De Heimanshof in beeld</u> , dia's van 1992. Iedereen is welkom |
| 2 en 3 | Nieuwjaarsbijeenkomst van de Vriendenkring |
| februari | <u>Addertong, biezeknoppen, hazepootje...</u> |
| 6 en 7 | Hoe komen planten aan hun naam? |
| maart | <u>Ecologisch groenbeheer in de Haarlemmermeer</u> |
| 6 en 7 | Roel ter Horst, Wageningen |

Op zaterdag is er één lezing, beginnend om 14.30 uur
op zondag zijn er twee lezingen: om 14.30 en 15.30 uur.

De lezingen vinden plaats in het natuur- en milieucentrum
"De Kijkdoos", Wieger Bruinlaan 1

EXKURSIEPROGRAMMA

WINTER-VOORJAAR 1993



- * zondag 3 januari: NME-CENTRUM TER KLEEF en BLOEMENDAAL AAN ZEE, tentoonstelling Noordzee en aansluitend strand-excursie. Van 12.30 uur tot 13.30 uur gelegenheid tot bezichtigen van de tentoonstelling "De Noordzee, een onbekend milieu" van de Werkgroep Noordzee in het NME-centrum, Kleverlaan 9, Haarlem. IVN-gids aanwezig. Vertrek strandexcursie: 14.30' uur; kop van de Zeeweg, Bloemendaal aan Zee. Men dient zelf zorg te dragen voor vervoer van de tentoonstelling naar de excursieplek.
Informatie: Ton Puts, 02507-18371

- * zondag 3 januari: NME-CENTRUM TER KLEEF, kinderactiviteiten rond tentoonstelling Noordzee. Voor kinderen vanaf 4 jaar zijn er diverse activiteiten, o.a. een videovoorstelling en een prijsvraag rond de tentoonstelling "De Noordzee, een onbekend milieu" van de Werkgroep Noordzee, in het NME-centrum, Kleverlaan 9, Haarlem.
Duur: van 13.30 uur tot 16.00 uur. Uitslag prijsvraag: 15.30 uur.
Informatie: Hetty van Halder, 023-246488.

- * zondag 31 januari: KENNERMERDUINEN, winterexcursie. Vertrek: 11.00 uur, restaurant Parnassia, Bloemendaal aan Zee. Duur: 2 uur. Voor een entreebewijs dient men zelf te zorgen.
Informatie: Hermine Teeuwen, 023-274642.

- * zondag 7 februari: NME-CENTRUM TER KLEEF, kinderactiviteiten rond tentoonstelling over afval. Voor kinderen van 9 tot 14 jaar zijn er diverse activiteiten rond de tentoonstelling "Scheiden aan de bron" in het NME-centrum, Kleverlaan 9, Haarlem.
Duur: van 14.00 uur tot 15.30 uur.
Informatie: Annemarie Vesters, 023-274773.

- * zondag 14 februari: AMSTERDAMSE WATERLEIDINGDUINEN, vogelexcursie. I.s.m. de Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland. Vertrek: 9.00 uur; ingang Panneland, Vogelenzang. Duur: 2 uur. Toegangskaart verplicht. Kijker aanbevolen.
Informatie: Eric van Bakel, 023-257228.

- * zondag 28 februari: BENNEBROEKERBOS, voorjaarsexcursie. Met speciale aandacht voor de eerste voorjaarsbloeiers. Vertrek: 11.00 uur; ingang t.o. Linnaeushof, Glipperweg, Bennebroek. Duur: 2 uur.
Informatie: Mieke Wilmerk, 023-287528.

WND. SECRETARIS
MW. A. WEGMAN
C.KOETSSTRAAT 58
2036 AB HAARLEM
TEL. 023-352224.

- * zondag 14 maart: LANDGOED CAPRERA, knoppendag. Jaarlijks evenement rond het thema knoppen van bomen en struiken.
De dag duurt van 11.00 uur tot 16.00 uur en zal bestaan uit de volgende activiteiten:
-tentoonstelling over het groeiproces van bomen en struiken.
-dialezing van een half uur om 11.30 uur en 13.30 uur.
-aansluitend excursies om 12.00 uur en 14.00 uur.
-speciale kinderexcursie om 12.00 uur.
De groene winkel van het IVN is de gehele dag aanwezig.
Ingang Caprera: Hoge Duinendaalseweg, Bloemendaal. Toegangskaart verplicht.
Informatie: Emmy van de Wiel, 023-246723.

- * donderdag 25 maart: ZALENCENTRUM RAMPLAAN, dialezing Camargue. I.s.m. Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland en K.N.N.V.
Dialezing over het ontstaan en het dierenleven van dit Wetland en randgebieden in Zuid-Frankrijk door de heer G.W.M. van Aalst.
Aanvang: 20.00 uur; zalencentrum Ramplaan 108, Haarlem.

- * zondag 28 maart: LANDGOED DE HARTEKAMP, voorjaarsexcursie.
Vertrek: 14.00 uur; portiersloge ingang Herenweg, Heemstede. Duur: 2 uur.
Informatie: Ans Boogers, 023-312902.

- * zondag 4 april: HEKSLOOTPOLDER, weidevogelexcursie.
I.s.m. Vereniging tot Behoud van de Hekslootpolder en Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland. Vertrek: 7.30 uur; hoek Vondelweg/Spaarndamseweg, Haarlem.
Duur: 2 uur. Kijker aanbevolen.
Informatie: Fred Hagens, 023-312427.

- * maandag 12 april (Tweede Paasdag): THIJSSE'S HOF, stinzenplantenwandeling.
Van 12.00 uur tot 15.00 uur kan men een route volgen door de hof.
Onderweg geven IVN-gidsen uitleg over de rijk bloeiende voorjaarsplanten.
Ingang Thijsses Hof: achter het pannekoekenhuisje, Mollaan, Bloemendaal.
Informatie: Theo Litjens, 023-280173.

- * zondag 25 april: LANDGOED WATERLAND, vogelexcursie.
I.s.m. Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland. Vertrek: 7.30 uur; ingang Rijksweg, Velsen-Zuid. Duur: 2 uur. Kijker aanbevolen.
Informatie: Eric van Bakel, 023-257228.

- * dinsdag 27 april: MIDDENDUIN, kruidenexcursie.
Met aandacht voor eetbare kruiden en gerechten die men er mee kan bereiden.
Vertrek: 19.00 uur; ingang Duinlustweg, Overveen. Duur: 2 uur.
Informatie: Mona Schön-Westerduin, 023-264411.

- Deelname aan de activiteiten kan zonder vooraf aan te melden.
- Deelname aan de activiteiten is gratis. Voor eventuele toegangskaarten dient men zelf zorg te dragen.

U wordt verzocht zo veel mogelijk met de fiets of het openbaar vervoer te komen.
Onnodige parkeeroverlast in de terreinen kan daarmee worden voorkomen.

ATTENTIE! Behalve in het landgoed Caprera is het meenemen van honden niet toegestaan.